

Uluslararası
Çalışma
Örgütü

► ILO Ana Rapor

Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2023

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasaları muazzam zorluklarla karşı karşıyadır

İşgücü piyasalarının küresel görünümü 2022 yılında önemli ölçüde kötüleşmiştir. Yakın zaman önce ortaya çıkan jeopolitik gerilimler, Ukrayna savaşı, küresel salgından toparlanmada dengesizlik ve küresel tedarik zincirlerinde sürediden darboğazlar, 1970'lerden bu yana ilk kez yüksek enflasyon ve düşük büyümenin eş zamanlı gerçekleştiği durgunluk (stagflasyon) koşullarını yaratmıştır. Politika belirleyiciler, istihdam toparlanmasının henüz tamamlanmadığı ortamda yüksek enflasyon ile mücadele ederken zorlu bir feragatla karşı karşıya kalmaktadır. Çok sayıda ülke 2019 sonunda, COVID-19 sağlık krizi baş göstermeden önce görülen istihdam düzeyleri ve çalışma sürelerine henüz geri dönmemiştir. Bununla birlikte, başta gıda ve emtia piyasalarında gerçekleşen bir dizi arz şoku, üretici fiyatlarını artırarak tüketici fiyat enflasyonunun aniden sıçramasına neden olmuş ve büyük merkez bankalarını daha kısıtlayıcı politika tutumlarına sürüklemiştir. İşgücü gelirlerinde müteakıl artışlar olmadığında, hayat pahalılığı krizi doğrudan hane halklarının geçim olanaklarını tehdit etmekte ve toplam talebi azaltma riski taşımaktadır. Birçok ülke, kısmen küresel salgının ağır etkileriyle baş edebilmek için, kayda değer miktarda borçlanmıştır. Dolayısıyla küresel borç krizi riski önem kazanarak endişeye neden olmakta ve gelişmeye açık ekonomilerin birçoğunda gerçekleşecek hassas toparlanmayı tehlikeye atmaktadır.

Bu zorlu koşulların ortasında, dünya genelinde küçüm-senmeyecek ölçekte insana yakışır iş açıkları süregiderek sosyal adaleti zayıflatmaktadır. Yüz milyonlarca insan ücretli işlere erişimden yoksundur. İstihdam edilenler arasında ise olması gerekenden çok daha fazla kişi sosyal korumaya erişim ve çalışma yaşamında temel haklarından yoksundur; işçilerin büyük çoğunluğu kayıtdışı çalıştırılmakta ya da çıkarlarını sosyal diyalog aracılığıyla dile getirememektedir. Gelir dağılımı son derece eşitsizdir, öyle ki birçok işçi yoksulluktan kurtulamamaktadır. Yalnız ülkeler arasında değil, ülkelerin kendi içinde de işgücü piyasa olanakları son derece eşitsizdir. Çalışma yaşamının tüm alanlarında toplumsal cinsiyete dayalı farklar mevcuttur ve gençler belirli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

COVID-19 krizi kayıtdışılık ve çalışan yoksulluğunu daha da artırmıştır. 2021'de başlayan toparlanma sürecine rağmen, daha iyi iş fırsatlarına yönelik devam eden açık, öngörülen yavaşlama ile birlikte muhtemelen daha da kötüleşerek işçileri daha kalitesiz işlere itecek ve diğerlerini yeterli korumadan mahrum bırakacaktır. Fiyatlar nominal gelirleri geride bıraktığında reel işgücü gelirleri düşmektedir. Bunun sonucunda, yüksek gelirli ülkelerde talebe yönelik azalan baskı, küresel tedarik zinciri (KTZ) bağlantıları üzerinden düşük ve orta gelirli ülkeleri etkilemektedir. Bunun yanı sıra tedarik zincirlerinde devam eden aksamalar, özellikle gelişmeye açık ekonomilerde istihdam olanakları ve iş kalitesini etkileyerek işgücü piyasasının hızla toparlanmasına yönelik umutları azaltmaktadır.

Özetle, dünya genelinde yüksek düzeyde ve inatçı bir belirsizlik ortamı doğmuştur; bu ortam özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin iş yatırımlarını baskı altına almış, reel ücretleri eritmiş ve işçileri kayıtdışı istihdama geri dönmeye itmiştir. Yoksulluğun azaltılmasında geçtiğimiz on

yıl boyunca kaydedilen ilerlemeler büyük ölçüde aksamıştır; dünyanın dört bir yanında verimlilik artışı yavaşlayarak insana yakışır iş açıklarıyla baş edilmesini daha da zorlaştırdıkça, yaşam standartları ve çalışma yaşamı kalitesinde yakınsamalar durma noktasına gelmektedir.

Zorlu işgücü piyasa koşulları sosyal adaleti zayıflatmaktadır

İnsana yakışır iş sosyal adaletin temelidir. Hanehalklarının ezici çoğunluğu adil gelir, işyerinde güvenlik ve sosyal koruma sağlayan insana yakışır iş fırsatlarıyla elde edilen işgücü gelirine bel bağlamaktadır.

Küresel iş açığı, 2022 yılında 473 milyon düzeyindedir ve %12,3'lük iş açığı oranını ifade etmektedir. Küresel iş açığı, dünya genelinde karşılanmamış istihdam ihtiyaçlarına ilişkin yeni ölçülerden biridir. %5,8'lik işsizlik oranına tekabül eden 205 milyon işsize ek olarak istihdam ihtiyacı karşılanmamış, ancak işsiz sayılma kriterlerini karşılamadıkları için işgücü piyasasının dışında kalan 268 milyon kişiyi içermektedir. Bu iş açığı, kadınlar arasında ve gelişmekte olan ülkelerde daha büyüktür. Mevcut durumda erkekler ve kadınların karşı karşıya kaldığı küresel işsizlik oranları benzeşmekle birlikte, kadınlarda iş açığı %15,0 ve erkeklerde %10,5 oranındadır. Kişisel ve ailevi sorumluluklar (ücretsiz bakım işleri dahil), insana yakışır iş fırsatları eksikliğinin cesaretlerini kırması, ve (yeniden) eğitim olanaklarının kıtlığı birçok insanın iş aramasını önlemekte veya kısa sürede çalışmaya başlama olanaklarını sınırlamaktadır. Düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde iş açığı oranları %13 ve %20 olmak üzere oldukça yüksektir; üst-orta gelirli ülkelerde bu açık %11 civarında iken yüksek gelirli ülkelerde kaydedilen açık yalnız %8 oranındadır.

2022 yılında, dünya genelinde yaklaşık 2 milyar çalışan kayıtdışı istihdamda yer almıştır. Kayıtdışı istihdam vakaları 2004 ve 2019 yılları arasında 5 yüzdelerlik puan azalmıştır. COVID-19 krizinden sonra istihdamın toparlanması ağırlıklı olarak kayıtdışı istihdamdan kaynaklanmıştır; bu durum kayıtdışılık vakalarında hafif artışa yol açmıştır. Kayıtdışılık, kayıtlı istihdam ilişkisinin sosyal adaletin ileriye taşınması açısından önem arz eden özelliklerinden yoksundur. Örneğin kayıtdışı işlerin sosyal koruma sistemlerine erişim sağlama olasılığı, muadili kayıtlı işlere göre çok daha düşüktür.

Genel olarak, dünya genelinde insanların yalnız %47'si etkin olarak en az bir sosyal koruma yardımı kapsamındadır, yani 4 milyardan fazla insan hala sosyal korumadan yoksundur.

2022 yılında, 214 milyon işçinin aşırı yoksulluk içinde (satınalma gücü paritesi (SGP) bakımından kişi başına günlük 1,90 ABD dolarından daha az kazanarak) yaşadığı tahmin edilmektedir; bu rakam istihdam edilen nüfusun %6,4'üne eşittir. Düşük gelirli ülkelerde aşırı yoksul çalışan oranının 2019 yılındakiyle aynı olduğu, yoksul çalışan sayısının ise arttığı tahmin edilmektedir. Bu ekonomik durgunluğu bozmaya yönelik önemli ölçüde ilerleme kaydedilmedikçe, Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 1'i (SKA 1) -yoksulluğun tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması- gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır. Nominal işgücü gelirleri enflasyona ayak uyduramadığından, hayat pahalılığı krizi daha çok sayıda insanı mutlak yoksulluğa, veya ulusal yoksulluk sınırının altına düşmekle denk olan göreceli yoksulluğa mahkum etme riski oluşturmaktadır. Bu risk özellikle son derece eşitsiz gelir dağılımının en altında yer alanlar için daha yüksektir; küresel olarak, gelir dağılımının alt yarısındaki işçilerin kazancı toplam işgücü gelirinin yaklaşık %8'ini oluşturmaktadır.

Kadınlar ve gençlerin durumu, işgücü piyasalarında belirgin ölçüde daha kötüye gitmektedir; bu olgu birçok ülkenin çalışma yaşamlarında büyük eşitsizlikler olduğuna işaret etmektedir. Küresel çapta, kadınların işgücüne katılım oranı 2022 yılında %47,4; erkeklerin ise %72,3 olmuştur. Aradaki 24,9 yüzdelerlik puan farkı, işgücü dışında kalan her erkeğe karşılık iki kadının işgücü dışında olduğu anlamına gelmektedir. Gençler (15-24 yaş arası), insana yakışır iş bulma konusunda ciddi zorluklar yaşamaktadır. Genç işsizlik oranı, yetişkinlerin (25 yaş ve üzeri) üç katı düzeyinde seyretmektedir. Her beş gencin birinden fazlası (%23,5) "Ne Eğitimde ne İstihdamda ne de Öğrenimde (NEET)" statüsünde bulunmaktadır.

Çoklu krizler istihdamın büyümesini engellemektedir

COVID-19 küresel salgınının devam eden etkileri, hayat pahalılığı krizi ve jeopolitik krizler, işgücü piyasası olanaklarını ağır biçimde basılamaktadır. Arz ve talep şokları fiyat artışlarını tetikleyerek enflasyon oranlarının on yıllardır görülen en yüksek düzeylere ulaşmasına neden olmuştur. Ukrayna savaşı ve diğer jeopolitik çatışmalar arz kıtlığını daha da kötüleştirmekte ve belirsizlik düzeyini artırmaktadır. Bunun ardından gelen hayat pahalılığı krizi ise hanehalkı kullanılabilir gelirlerinin alım gücünü eritmekte ve toplam talebi azaltmaktadır. Para politikasının sıkılaştırılması sadece gelişmiş ekonomilerde değil, aynı zamanda politikaların birbirleri üzerindeki etkileri aracılığıyla yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde de finansman koşullarını zorlaştırmaktadır. Uygun politika koordinasyonu yokluğunda, hakim ekonomilerin potansiyel ikincil etkilere gereken dikkat gösterilmeksizin öncelikle yurtiçi zorluklara hizmet eden bir politika gündemi izleme riski ortaya çıkmaktadır. İş açıkları, bu tür açıkları bildiren ülkelerde keskin düşüşe geçmiştir; rekor düzeylere ulaşan rakamlar düşmeye başlamış ve Ekim 2022'de, tarihsel açıdan oldukça yüksek oranlarda seyretmiştir.

Bu kısa vadeli zorlukların ötesinde, küresel işgücü piyasalarında uzun vadeli yapısal değişiklikler giderek daha fazla hissedilmektedir. Örneğin iklim değişikliği, doğal afetler ve sel, kuraklık, toprak bozulması, toprak erozyonu, sıcak hava dalgaları ve öngörülemez yağışlar gibi aşırı hava olaylarının görülme sıklığının artmasına katkıda bulunmaktadır. Bu yeni gerçekliklere uyum sağlamak için, yüksek düzeyde etkilenen bölgelere yönelik önemli altyapı yatırımları gibi büyük uyum girişimleri gerekecektir. Ancak söz konusu uyum eylemleri aynı zamanda, başta Afrika gibi dünyanın

en yoksul bölgelerinde, istihdam yaratımına yönelik fırsatlar oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra, gelişmiş ülkelerin neredeyse tümü ve yükselen ülkelerin büyük çoğunluğunda nüfusun yaşlanması hızlanmıştır; bu durum, demografik açıdan daha dinamik bölgelerden dışarıya göç ile dengelenmesi muhtemel görünmeyen bir işgücü arzı krizine yol açmaktadır. Aynı zamanda, özellikle yapay zeka gibi yeni dijital cihaz ve araçlarla ilgili teknolojik değişim, verimliliği artırma ve işlerin ağır ve sıkıcı kısmını büyük ölçüde azaltma potansiyeline ilişkin, daha önceki iyimser beklentileri henüz gerçekleştirmemiştir; ancak, demografik değişimler nedeniyle yaklaşan işgücü kıtlığıyla mücadele etmek için bu tür yeniliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Makro-ekonomik faktörler, uzun vadeli trendler ve kurumsal düzenlerin etkileşimi, ülke gelir grupları arasında çeşitlilik göstermekte ve istihdam artışını farklı etkilemektedir. İlk olarak, yüksek gelirli ülkelerin makro-ekonomik görünümü kötümserdir; diğer ülkelerin birçoğunda ise, 2021 ve 2022'deki yüksek oranlardan sonra büyümenin normalleşmesi muhtemeldir. İkinci olarak, düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde sosyal koruma kapsamının düşüklüğü birçok işçinin çalışmayı bırakmayacağı ancak ekonomik faaliyetler yavaşladıkça kayıtdışı ekonomiye geçmeye zorlanacağı anlamına gelmektedir. Bunun aksine, denenmiş ve onaylanmış istihdamı koruma programlarını uygulayan ülkeler -bunların büyük çoğunluğu yüksek gelirli ülkelerdir- bu programlardan tekrar yararlanarak istihdam kayıplarını sınırlandıracaktır. Üçüncü olarak, işgücünün yaşlanması ve daralması nedeniyle gerçekleşen iyileşme sırasında işgücü kıtlığıyla karşı karşıya kalabilecektir; bu durum, eğer becerbiliyorlarsa işçilerini ellerinde tutmak için onları motive edecektir.

İstihdam artışı muhtemelen önemli ölçüde yavaşlayacaktır

Küresel istihdamın, 2022 yılındaki %2,3'lük artış oranına göre önemli ölçüde hız keserek 2023 yılında %1,0 oranında artacağı öngörülmektedir. 2023 yılına yönelik bu öngörü, bir önceki öngörüye göre 0,5 yüzdelik puanlık önemli düzeyde aşağı yönlü revizyonu ifade etmektedir. İstihdam artışının %1,1'e kadar yükselmesi beklenen 2024

yılı için önemli bir iyileşme öngörülmemektedir. İstihdam artışı sıfıra yakın olan yüksek gelirli ülkelerin görünümü ise kötümserdir. Bunun aksine, düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde istihdam artışının küresel salgın öncesindeki artış trendlerini aşacağı tahmin edilmektedir.

İstihdam artışının yavaşlaması, küresel çapta COVID-19 krizinin neden olduğu açıkların, öngörülere göre önümüzdeki iki yıl içinde kapanmayacağı anlamına gelmektedir. 2022'de istihdamın güçlü şekilde artması küresel çapta, 2020'de %54,5 olan istihdamın nüfusa oranını %56,4'e yükseltmiştir ancak bu oran yine de 2019'daki düzeyin neredeyse yarım yüzdelik puan kadar altındadır. 2022'de toplam haftalık çalışılan saatler, nüfus artışına göre düzeltilindiğinde 2019 yılının son çeyreğindeki düzeylerinden %1,4 daha azdır; bu rakam, 41 milyon tam zamanlı (haftada 48 saat çalışılan) işe eşdeğerdir. Ekonomik yavaşlamanın sonucunda, işçi başına ortalama haftalık çalışılan saatlerin 2023'te biraz azalarak haftada 41 saatin biraz üzerinde kalacağı tahmin edilmektedir. Faaliyetteki bu azalma işçilerin kazanç potansiyelini sınırlandırmaktadır ve daha kaliteli ve yüksek ücretli işlere geçiş fırsatlarını azaltması oldukça muhtemeldir.

Ekonominin kilit sektörleri yeniden açıldığından 2021 yılında sağlam istihdam artışı gerçekleşmiştir ve işgücü piyasası koşulları 2022'de iyileşmeye devam etmiştir. 2022'de istihdamın nüfusa oranı Avrupa ve Orta Asya'da kriz öncesindeki düzeyini aşmış, diğer bölgelerdeyse kayıplarının büyük bölümünü geri kazanmıştır. İstihdam artışı, 2020'de istihdam kayıplarından orantısız etkilenen kadınlar için özellikle güçlü gerçekleşmiştir. 2022 itibarıyla, kadınlarda nüfusun istihdam oranı, kriz öncesi düzeyin 0,3 yüzdelik puan, erkeklerde ise 0,6 yüzdelik puan azına kadar toparlanmıştır. Ancak daha güçlü gerçekleşen bu toparlanma, ağırlıklı olarak kayıtdışı istihdamdan kaynaklanmıştır: 2022'de kadınlar için yaratılan her beş işin dördü, erkekler içinse her üç işin ikisi kayıtdışıdır.

2023'te işgücü piyasasının görünümü bölgelere göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Afrika ve Arap Ülkeleri'nde istihdam büyümesi %3 veya üzeri civarında olacaktır. Bununla birlikte, çalışma çağındaki nüfusun artması nedeniyle, her iki bölgede işsizlik oranlarının hafif düşmesi beklenmektedir (Afrika'da %7,4'ten %7,3'e, Arap Ülkeleri'nde ise %8,5'ten %8,2'ye). Asya-Pasifik ile Latin Amerika ve Karayipler'de yıllık istihdam büyümesinin %1 civarında olacağı tahmin edilmektedir. Kuzey Amerika'da ise istihdam kazancı gerçekleşmeyecek ve işsizlik artacaktır. Avrupa ve Orta Asya, Ukrayna savaşının ekonomik etkilerinden ağır zarar görmüştür; 2023'te istihdamın azalacağı tahmin edilmektedir, ancak çalışma çağındaki nüfusun

artışı sınırlı olacağından işsizlik oranlarının çok az artması beklenmektedir. Gerçekten de 2023 yılında, Avrupa ve Orta Asya'da işgücü azalmaya başlayacaktır. Başlıca işgücü piyasa göstergelerindeki bu eğilimlere bakılmaksızın, her bölge, küresel ekonomik koşullar ve iklim değişikliği gibi uzun vadeli zorluklar karşısında muhtemelen daha da kötüleşecek, çok sayıda insana yakışır iş açığıyla karşı karşıya kalmaya devam edecektir.

Küresel işgücü arzındaki artışın hız kaybetmeye devam etmesi muhtemeldir; bu durum, başta gelişmiş ekonomilerde olmak üzere önemli düzeyde işgücü kıtlığına katkıda bulunacaktır. Geçtiğimiz on yılda hem gelişen hem de yükselen ülkelerde gelir düzeyleri birçok genç vatandaşın eğitim sürelerini uzatmasına olanak verecek biçimde arttığından, bu yavaşlama kısmen beklenen bir olaydır. Bununla birlikte, gençlerin büyük bölümü hala istihdam, eğitim veya öğretimin dışındadır (NEET oranı); bu durum gelecekte işgücü piyasalarındaki fırsatlarını olumsuz etkileyecektir. Eğer küresel ekonomi gelişmekte olan birçok ülkenin demografik profilindeki gençlik patlamasından yararlanacaksa, söz konusu NEET oranlarının azaltılması, ele alınması gereken önemli bir güçlük olmaya devam etmektedir. Kazanç getirici istihdamın kapsamını genişleterek küresel iş açığının kısmen kapatılması bile insana yakışır iş açıklarını kapatacak ve ekonomik faaliyetleri artıracaktır. Gelişmiş ekonomiler, işgücü piyasasına bağlı kalmaları için özellikle yaşlı işçilere yönelik fırsatlar sunarak bu bakımdan kayda değer ilerleme kaydetmiştir; bu ülkeler, işgücüne katılım oranlarının son on yılda azalmak yerine arttığı tek ülke grubudur.

2023'te küresel işsizliğin yaklaşık 3 milyon artarak 208 milyona ulaşacağı öngörülmektedir. Bu, %5,8'lik işsizlik oranına tekabül etmektedir. Küresel ekonomik görünümün olumsuz olmasına rağmen, şokun büyük bölümü yükselen enflasyon ortamında hızla düşen reel ücretler tarafından absorbe edildiğinden, küresel işsizliğin yalnız kısmen artacağı öngörülmektedir. Ancak 2020 yılında 235 milyon olan küresel işsizlik 2022'de önemli ölçüde azalarak 205 milyona düşse de, 2019'daki işsizlik düzeyinin hala 13 milyon üzerindedir. 2022'de işsizlik oranları yalnız Amerika Kıtaları ile Avrupa ve Orta Asya'da kriz öncesindeki düzeylerinin altına inmiştir; diğer bölgelerde ise bu düzeyin üzerinde kalmıştır.

İş kalitesi de baskı altındadır

İstihdam açığının dışında, iş kalitesi de hala temel kaygılar arasındadır. Sosyal korumaya erişimi olmayan birçok insanın maddi gücü işsiz kalmaya yetmemektedir. Bu kişiler genellikle çok düşük ücret karşılığında, elverişsiz veya yetersiz saatler boyunca yapılan her türlü işi kabul etmektedir. Dolayısıyla öngörülen yavaşlamanın işçileri, daha iyi ekonomik koşullarda sahip olabileceklerinden daha kalitesiz işleri kabul etmeye zorlaması muhtemeldir. Bunun yanı sıra, fiyatların nominal ücretlerden daha hızlı artmasıyla birlikte, mevcut işlerini ellerinde tutabilseler bile işçilerin kullanılabilir gelirleri hızla azalacaktır.

Bu tür insana yakışır iş açıkları biçim ve ağırlık itibarıyla bölgeden bölgeye değişmekle birlikte, oldukça yaygındır. Arap Ülkeleri, Kuzey Afrika ve Güney Asya'da, işgücüne katılım oranları da dahil olmak üzere işgücü piyasa göstergelerinde toplumsal cinsiyete dayalı farklar oldukça büyüktür. Latin Amerika ve Karayipler ile Sahraaltı Afrika'da ise artan kayıtdışılık oranları, sosyal koruma ve çalışma yaşamındaki temel haklara erişimi engellemektedir. Tüm bölgeler insana yakışır iş açığının herhangi bir türünden etkilenmiştir. Küresel ekonomik koşullardaki mevcut bozulma, geçmişte kaydedilen ilerlemeleri muhtemelen tersine çevirecek ve bu açıkları birkaç yönden daha da kötüleştirecektir.

Enflasyon, reel gelirlerin dağılımı üzerinde güçlü etkilere sahiptir. Birçok işçi ve işletme, gelirlerini enflasyona uygun biçimde artıramamakta ve

bu nedenle reel gelir kayıplarına uğramaktadır. Bununla birlikte bazı işçiler ve işletmeler -örneğin, enerji sektöründe faaliyet gösterenler- enflasyon oranının üzerinde gelirler elde etmekte ve bu durum reel gelirlerini artırmaktadır. Reel gelirlerin azalması, yoksulluk ve gıda güvencesizliğine kapılma riski taşıyan daha yoksul hanehalkları için özellikle yıkıcıdır. 2021 yılında Sahraaltı Afrika'da istihdam edilen nüfusun %60,8'i, Güney Asya'da ise %34,7'si günlük 3,10 ABD doları (kişi başına SGP) düzeyinde gelir elde ederek yoksul işçiler olarak değerlendirilmekteydi.

Küresel tedarik zinciri bağlantıları, yüksek gelirli ülkelere taleplerin yavaşlamasını düşük ve orta gelirli ülkelere yaymaktadır. Verilerin mevcut olduğu 24 orta gelirli ülkeden oluşan örneklemede, işlerin ortalama tahmini %11,3'ü -tarım ve piyasaya yönelik olmayan hizmetlerdeki işler hariç- yüksek gelirli ülkeler ile aralarındaki KTZ bağlantılarına bağımlıdır (bkz. Ek-D). Bazı daha küçük ekonomilerde bu oran %20'yi aşmaktadır. Orta gelirli ülkelere, KTZ entegrasyonu daha yüksek olan sektörlerde genellikle ücret ve ücretli istihdam oranı daha yüksek, kayıtdışılık ve düşük ücretli çalışanların oranı ise daha düşüktür; dolayısıyla ilkesel olarak, istihdam kaliteleri daha yüksektir. Yüksek gelirli ülkelere taleplerin ani düşüşün orta gelirli ülkelere istihdam büyümesini KTZ ile bağlantılı olmayan faaliyetlere doğru kaydırması muhtemel olduğundan, ortalama istihdam kalitesinin düşmesi söz konusu olabilir.

Verimlilik artışı hala can alıcı öneme sahiptir

Gelişmiş ekonomilerde verimlilik artışındaki uzun vadeli yavaşlama, başlıca yükselen ekonomilere sıçramıştır. Verimlilik artışı günümüzün alım gücü, esenlik ve ekolojik sürdürülebilirlik alanlarında yaşanan çoklu krizlerle mücadelede kilit rol oynadığından, bu durum oldukça büyük bir endişe konusudur. Yaygın yoksulluk, kayıtdışılık, güvenli ve güvenceli işyerleri de dahil olmak üzere, insana yakışır iş ve esenliğe yönelik tehditlerle mücadele yatırım, yenilik, ve teknolojik ilerlemelerin yaygınlaşmasını gerektirecektir. Örneğin insanların beceri ve yetkinliklerine yönelik yatırımlar, yaygın olarak işgücü verimlilik artışının en önemli faktörlerinden biri olarak tanınmaktadır. Ayrıca Paris Anlaşması'nın iklim hedefleri, ekonomilerin enerji ve diğer doğal kaynakların çok

daha verimli kullanarak ve oluşturulan sera gazı emisyonlarını büyük ölçüde azaltarak büyümesini sağlayacak şekilde, teknik ilerlemelerin hızlandırılmasını gerektirmektedir. Bununla birlikte son yirmi yılda verimlilik artışında, en çok gelişmiş ekonomilerde göze çarpan ancak başlıca yükselen ekonomilerde de giderek daha belirgin hale gelen kademeli yavaşlama gerçekleşmiştir.

Verimlilik artışı yavaşlamakla birlikte, bu artışın meyveleri daha eşitsiz biçimde paylaşılmaktadır. COVID-19 krizinden önceki on beş yılda, küresel işgücü gelir payı düşüş trendi izlemekteydi. On yıllar boyunca (reel) asgari ücretlerde azalma, bir zamanlar güçlü olan işgücü piyasa kurumlarının aşınmaya uğraması, ve sosyal diyalogun yeniden

daha büyük ölçekte canlandırılmaması, ekonomik büyümenin yararlarına işgücünün daha eksiksiz ve adaletli katılımını engellemiştir. Belirli sektörlerde endüstriyel yoğunluğun artması ise eşitsizliği daha da körüklemekte ve özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde ekonomik dinamizme ket vurmaktadır. Eşitsizliklerin daha da ağırlaşması ve verimlilik artışının yavaşlaması, gelirden elde edilen kazançları yatırımı teşvik etmeyecek biçimde yoğunlaştırdığı için birbirini pekiştirmektedir.

Dijital ekonomide teknolojik yenilikler hızla ilerlemektedir ancak sağladığı yararlar geniş çapta paylaşılmamaktadır. İş modelinde maddi olmayan varlıkların oynadığı önemli rol nedeniyle sanayide yoğunlaşma, dijital ekonomide özel önem taşımakta ve bu durum verimlilik artışının birkaç öncü şirket ile diğerleri arasında ayrışmasına neden olmaktadır. Dijital yenilikler verimlilik açısından henüz ekonomi genelinde, istihdamı ve büyümeyi artıracak dışsal ekonomik etkiler yaratmamaktadır. Bunun yerine, verimlilik kazançlarının yoğunlaşması yüksek nitelikli iş fırsatlarının dağılımını teknoloji tabanlı birkaç sektöre doğru saptırarak hem eşitsizliği hem de (toplam) verimlilik yavaşlamasını daha da ağırlaştırmıştır. Örneğin sürdürülebilir enerjiye geçişe yönelik hareketlilik yönetimi veya şebeke yönetiminde, beraberinde toplumsal çapta yararlar getiren teknolojik atılımlar hala gerçekleşmemiştir. Uzaktan ve karma çalışmaya geçişi kolaylaştırmaya ve her zamankinden çok daha çeşit içeren işgücü piyasasında işbirliğini desteklemeye yönelik yenilikçi çözüm ihtiyacını ele almaya yönelik başka fırsatlar da ortaya çıkabilir. Standart belirleme ve kamu alımlarına ilişkin yaklaşımların karışımı kullanılarak ve sosyal ortaklar arasında verimliliği artıracak işbirlikleri kurularak, sosyal getirisi yüksek olan alanlarda teknolojik gelişimi güçlendirmek için düzenleyici yenilikler ve politika yeniliklerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Verimlilik artışı, kısmen yüksek düzeyde ekonomik belirsizliklerden kaynaklanan, yatırımların zayıflamasından zarar görmüştür. Küresel finans krizinden bu yana, ekonomik belirsizlik her yere nüfuz ederek düşük faiz oranlarına rağmen yatırımlara köstek olmuştur. Yatırımların bu şekilde yavaşlamasına çoğunlukla, hızlı verimlilik artışlarına daha az elverişli olan, işyeri yatırımlarından konut yatırımlarına geçiş eşlik etmiştir. Bunun nedeni kısmen, işletmeleri kapasite genişletme veya yeni girişimler başlatmaya gönülsüz hale getiren, son dönemlerde yaşanan krizlerden kaynaklanan genel ekonomik koşulların oynaklığıdır. Daha istikrarlı bir makro-ekonomik ortama doğru gidilmesi muhtemelen, küresel salgının genişlettiği yatırım açığının bir kısmının kapatılmasına katkı sağlayacaktır. Eşitsizlikle mücadele etmeye yönelik daha güçlü eylemler ise, kullanılabilir gelirlerde daha geniş tabanlı artışlara yol açarak yatırım faaliyetlerinin canlandırılmasına yardımcı olacaktır.

İşgücü piyasasının kötüleşen görünümü ve kayıtdışı istihdamda artışlar, verimlilik yatırımlarına yönelik teşvikleri daha da zayıflatmıştır. Küresel ekonominin gelecekteki seyrine ilişkin belirsizliklerin önemli ölçüde arttığı göz önüne alındığında, istihdam en hızlı kayıtdışı işçiler arasında yaygınlaşmaktadır. Bu, en azından gelişmiş ekonomilerde ve faiz oranlarının kısa vadeli yönüne bakılmaksızın uzun vadeli düşüşünü sürdüren yatırım oranları üzerinde zincirleme etkiler yaratacaktır. Bunun yanı sıra, bu tür işlerdeki artışlar daha düşük ücret artışı ve işverenlerin, işgücünü geliştirme ve becerilerini yükseltmeye yatırım yapmalarına yönelik teşviklerin azaltılmasıyla ilişkilidir. İşgücü piyasa kurumlarının zayıflaması karşısında, birçok ülke reel ücretlerin daha da erimesini sınırlandırarak veya önleyerek toplam talebi ve dengeli ve kapsayıcı ekonomik büyümeyi desteklemeye yönelik mekanizmalardan yoksundur.

Bu nedenlerle, 2023'te kayıp riskleri önemli düzeydedir

İşgücü piyasasının görünümü çoklu kayıp riskleriyle nitelendirilmektedir. Günümüzün çoklu kriz ortamı, 2023'te istihdam yaratımına yönelik ciddi sonuçlar doğuracak biçimde küresel ekonomik büyümeyi %2'nin altına düşürebilir. Büyüme bu derecede yavaşlamasa bile, örneğin işletmelerin finansman kısıtları nedeniyle işçilerini elinde tutamaması veya hükümetlerin kendilerini borç krizinde bularak işgücü piyasalarını destekleyemeyecek hale gelmesi halinde, işgücü piyasa olanakları kötüleşebilir. Düşük ve orta gelirli ülkelerde, fiyat

artışlarının karşısında ortaya çıkan eşitsizlik ve reel gelirlerdeki azalma, yurtiçinde üretilen mal ve hizmetlere yönelik talebi baskılayarak özellikle kayıtlı sektörde istihdam büyümesi daha da azaltılabilir.

İstihdam büyümesindeki genel yavaşlamaya rağmen, nitelikli işgücü kıtlığı belirli ülke ve sektörlerde hala risk oluşturmaktadır. Küresel işgücünün tam potansiyelini açığa çıkarmak için, eğitim ve öğretime yönelik yatırımlarda önemli artışlar gerçekleşmesi gerekmektedir. Mevcut

durumda, küresel çapta genç işgücünün üçte ikisi temel beceri setlerinden yoksundur; bu durum, gençlerin işgücü piyasasındaki fırsatlarını kısıtlamakta ve kolayca daha düşük kaliteli istihdam biçimlerine sürüklemektedir. Gerçekten de, gelişmiş ekonomilerde işgücü katılımının yaygınlaşması çoğu kez, son on yılda ortalama eğitim kalitesinin kademeli olarak düşmesine

neden olmuş ve dolayısıyla verimlilik artışının yavaşlamasına katkı sağlamıştır. Hem verimlilik hem de istihdam açısından zorlukların yaşandığı mevcut ortamda, işgücü piyasasının herkesin işine yaramasını sağlamak için hem istihdama hem de becerilere odaklanan geniş tabanlı bir işgücü piyasası girişimi gerekmektedir.

Küresel politik alan dağınık haldedir

Koronavirüs küresel salgını, önemli politika belirleyici kurumlar için kapasite bakımından önemli zorluklar yaratmıştır. Dünyanın dört bir yanında merkez bankaları, küresel salgından toparlanmayı daha ileri düzeyde desteklemek ve yükselen enflasyonla mücadele etmek arasında zorlu ödünleşimlerle karşı karşıyadır. Birçok ülke çalışılan saatler açısından küresel salgın öncesindeki düzeylere henüz geri dönememiş olsa da, enerji ve gıda fiyatları üzerindeki şoklar, politikayı normalleştirme ve küresel salgın esnasında getirilen acil durum önlemlerini azaltma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Yerel işletmeler ve hanehalklarını desteklemek üzere önemli miktarda borç altına giren hükümetler şu anda, hala yapmamışlarsa bile, destek önlemlerinin bazılarını aşamalı olarak kaldırma baskısı altındadır.

Tıpkı küresel salgın sonrası toparlanma gibi, jeopolitik gerilimlere maruz kalma ve tedarikteki aksamalardan kaynaklanan fiyat artışları ülkeler arasında dengesizliğini korumaktadır. Avrupa ülkeleri enerji fiyatlarında önemli ve ani artışlarla karşı karşıyadır ve bu artışlar, durgunluk içinde enflasyona neden olan dinamiğe katkıda bulunmaktadır. Afrika ülkelerinde, gıda fiyatlarında geçmiş yıllarda gerçekleşen artışlar daha kötüleşmiştir; birçok Sahraaltı Afrika ülkesi gıda üretiminde kendine yetmemektedir ve yiyecek ithalatları çok çeşitli değildir. Dünya genelinde, makul fiyatlar karşılığında temel mal ve hizmetlere erişimin sağlanması, bazen bu eylemlerin uluslararası yayılma etkilerine dikkat edilmeksizin, ulusal bir uğraş haline gelmiştir.

Çoklu ekonomik ve jeopolitik krizlerle mücadelede uluslararası dayanışma her zamankinden daha kritik öneme sahiptir. **BM'nin Adil Geçiş**

için Küresel İstihdam ve Sosyal Koruma Hızlandırıcısı gibi girişimlere güçlü adanmışlığı yanı sıra ulusal ve uluslararası düzeylerde tüm politika belirleme alanlarındaki sosyal ortakların yakın katılımı, mevcut zorluklarla baş etmeye ve çalışma yaşamının geleceğindeki uzun vadeli trendlere müdahale etmek için politika uyumunu ve ortaklıkları güçlendirecek kilit önlemlerdir. İnsan yakışır iş ve sosyal adalette büyük açıklar içinde, günümüzün çoklu krizleri karşısında ekonomiler ve toplumların dayanıklılığını artırabilmek için küresel çapta yeni bir toplumsal sözleşmeye ihtiyaç duyulmaktadır. 2019 tarihli ILO Yüzüncü yıl Bildirgesi ve 2021 tarihli COVID-19 küresel salgınından kapsayıcı, sürdürülebilir, dayanıklı ve insan merkezli toparlanmaya yönelik Küresel Eylem Çağrısı, bu stratejinin ulusal ve uluslararası düzeyde temel unsurlarının ana hatlarını belirlemektedir. Bu amaç doğrultusunda, **ILO 2023 yılında** insana yakışır iş ve sosyal adalet konularında eylemler ve yatırımların gerçekleştirilmesi amacıyla küresel dayanışmanın güçlendirilmesi ve politika uyumunun iyileştirilmesini hedefleyen **Küresel Sosyal Adalet Koalisyonu'nu destekleyecektir.**

Küresel iş açıklarının azaltılması, işlerin kalitesinin artırılması ve reel gelirlerin korunmasında kaydedilen ilerlemelerin hız kazanması için yenilenmiş politika koordinasyonu ve sosyal diyalog gerekmektedir. **Güçlendirilmiş, küresel çapta toplumsal sözleşmenin aynı zamanda,** kısmen daha hızlı verimlilik artışı ile bir yandan kalkınma ve yaşam standartları açıklarını giderirken iklim değişikliği tehditleriyle de mücadele eden **uzun vadeli hedefleri dahil etmesi gerekecektir.** Hükümetler ve sosyal ortaklar, bu amaç doğrultusunda işbirliklerini daha da derinleştirme fırsatını kaçırmamalıdır.

Gelişen sosyal adalet, insana yakışır iş

Uluslararası Çalışma Örgütü,
Birleşmiş Milletler'in çalışma
yaşamındaki uzman kuruluşudur.
İstihdam yaratma, çalışma
yaşamında haklar, sosyal koruma
ve sosyal diyalog yoluyla çalışma
yaşamının geleceği için insan
merkezli yaklaşımı desteklemek
amacıyla hükümetler, işverenler
ve işçileri bir araya getirmektedir.

ilo.org

International Labour Organization
Route des Morillons 4
1211 Geneva 22
Switzerland